

NUORET TEKEVÄT TULEVAISUUDEN

*Pohjois-Pohjanmaan yrittäjyyskasvatuksen
strategia ja toimintaohjelma 2016–2020*

www.minunpolkuni.fi

Strategia ja toimintaohjelma on laadittu osallistavana prosessina vuosina 2015-2016. Aineiston keruu toteutettiin alueellisissa seututiimeissä, joissa oli edustajia kaikilta kouluasteilta sekä yrittäjyyskasvatuksen yhteistyökumppaneita. Työn on mahdollistanut Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen rahoittama Yrittäjyyskasvatuksen kehittäminen Pohjois-Pohjanmaalla –hanke (ESR).

Työn kokoajat

Marja Heinistö, Villinikkarit Oy

Leena Eskola, Oulun yliopisto, Oulun Eteläisen instituutti

Centria-ammattikorkeakoulu Oy,
Kaija Arhio, Marja-Liisa Kaakko, Pekka Paajanen

Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä,
Hannu Simi, Anne Kaartinen, Ulla Mäntykangas, Matti Peltola

Kuusamon kaupunki,
Kati Savolainen, Erkki Hämäläinen

Oulun ammattikorkeakoulu,
Tomi Huhtamäki, Jouko Isokangas

Oulun ammattikorkeakoulu, ammatillinen opettajakoulutus,
Martti Pietilä, Esa Virkkula, Kari Heiskari

Oulun kaupunki, BusinessOulu,
Helena Vikstedt

Oulun kaupunki, Sivistys- ja kulttuuripalvelut,
Satu Kaattari, Päivi Mäki, Eija Ruohomäki

Oulun seudun koulutuskuntayhtymä, Oulun seudun ammattiopisto,
Anu Pokela, Mika Kananen, Antti Rovamo

Oulun yliopisto, Kasvatustieteiden tiedekunta, opettajankoulutus,
Juha-Matti Turpeinen

Oulun yliopisto, Martti Ahtisaari instituutti,
Mia Kemppaala, Johanna Bluemink, Veikko Seppänen

Oulun yliopisto, Oulun Eteläisen instituutti,
Harri Jokela, Eija-Riitta Niinikoski, Matti Muhos

Pyhäjoen kunta, lukio,
Heikki Niemi, Tauno Rajaniemi, Antero Tervonen

Graafinen suunnittelu, kuvitus ja taitto: Mainos- ja digitoimisto Höyry
Painatus: Edita Prima Oy

ISBN 978-952-62-1302-6

LISÄTIETOJA:

Oulun yliopisto, Oulun Eteläisen instituutti, Mikroyrittäjyiden tutkimusryhmä MicroENTRE, www.oulu.fi/oei

ESIPUHE

*”Yrittäjämielen kasvattamisen tulee olla
koko kansan yhteinen pyrkimys.”*

opetusministeri Kerttu Saalasti 1950-luvun puolivälissä

POHJOIS-POHJANMAAN NUORET tekevät tulevaisuuden on Pohjois-Pohjanmaan yrittäjyyskasvatuksen strategia ja toimintaohjelma. Sen keskeisenä tavoitteena on yrittäjyys- ja työelämätaitojen vahvistaminen, yrittävän kulttuurin rakentaminen ja yrittäjyyden oppimisympäristöjen kehittäminen.

Strategia ja toimintaohjelma on luotu yhdessä koulutustoimijoiden, yritysten, yrittäjäjärjestöjen ja muiden yrittäjyyskasvatuksen yhteistyökumppaneiden kanssa. Mukana on ollut opetuksen koko sektori varhaiskasvatuksesta yliopistoon. Maakunnan oppilaitokset integroivat strategian sisällön omiin opetussuunnitelmiinsa ja päättävät käytännön toteutuksista. Tavoitteena on sisällöllisesti yhtenäinen yrittäjyyskasvatuksen polku, jossa opiskelijan tietotaito lisääntyy kumulatiivisesti. Opintojen jälkeen yrittäjyys nähdään realistisena vaihtoehtona.

Yrittäjyyden merkitys ja arvostus ovat kasvaneet Suomessa viime vuosina. Uusista työpaikoista valtaosa syntyy mikro- ja pienyrityksiin. Tämä haastaa suomalaisen koulutusjärjestelmän. Tarvitsemme uusia yrittäjiä sekä olemassa olevien yritysten jatkajia. Maakunnassamme omistajanvaihdos on edessä noin 3.500 yrittäjällä seuraavien kymmenen vuoden aikana. Elinvoimaisuuden näkökulmasta yrittäjyyden tulee olla yhä useamman nuoren saavutettavissa oleva ja toivottu vaihtoehto.

Strategiatyö on toteutettu vuosina 2015-2016 Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen kautta rahoitetussa ESR-hankkeessa. Yrittäjyyskasvatuksen kehittäminen Pohjois-Pohjanmaalla –hankkeen seututiimeihin Koillismaalla, Oulun seudulla, Raahen ja Oulun Eteläisen alueella on osallistunut satoja ammattilaisia. Hankkeen osatoteuttajien ja ohjausryhmän jäsenten työtä on leimannut innostuneisuus ja luovuus. Pohjois-Pohjanmaan Koulutuksen ja tutkimuksen yhteistyöryhmä hyväksyi strategian kokouksessaan 28.1.2016. Yhteistyöryhmä seuraa ja arvioi vuosittain yrittäjyyskasvatusstrategian ja toimintaohjelman toteutumista.

Maakunnallinen yrittäjyyskasvatusstrategia tarkentaa ja täydentää valtakunnallisissa opetussuunnitelmissa olevia yrittäjyyskasvatuksen tavoitteita. Se rohkaisee toteuttamaan maakuntasuunnitelman 2040 tavoitetta: Pohjois-Pohjanmaa on osaava, kansainvälinen ja elinvoimaisten alueiden yrittäjyysmaakunta kärkenään Oulu, pohjoisen suurin keskus. Pohjois-Pohjanmaa on hyvinvoinnin, laadukkaan elinympäristön ja monimuotoisen luonnon maakunta.

Pohjois-Pohjanmaalla helmikuussa 2016

Eija-Riitta Niinikoski

Pohjois-Pohjanmaan Koulutuksen ja tutkimuksen yhteistyöryhmä
puheenjohtaja

Marjo Kolehmainen

Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät
toimitusjohtaja

Visio:

POHJOIS- POHJANMAAN NUORET TEKEVÄT TULEVAISUUDEN

POHJOIS-POHJANMAA - NUORTEN MAAKUNTA

POHJOIS-POHJANMAAN nuoret ovat rohkeita osaajia, jotka haluavat tehdä Pohjois-Pohjanmaasta maailman parhaan paikan elää, tehdä töitä ja yrittää. He rakentavat alueelle kestäväää tulevaisuutta myös kansainvälisiä mahdollisuuksia hyödyntäen.

"Pohjoispohjalaiset tekevät tulevaisuutensa. Tulevaisuuden tekijät uskaltavat laittaa itsensä likoon tavoitteiden saavuttamiseksi ja vastuu tekemisestä kantaa pitkälle."

Pauli Harju, maakuntajohtaja,
Pohjois-Pohjanmaan liitto

"Pohjoispohjalaiset ovat hyvän työkokemuksen omaavia ja korkeasti koulutettuja ammattilaisia. Pohjois-Pohjanmaan erityinen valttikortti on maan nuorin ja tasapainoisin väestörakenne. Uusien työpaikkojen arvioidaan syntyvän jatkossakin pääsääntöisesti pk-yrityksiin."

Pohjois-Pohjanmaa, maakuntaohjelma 2014–2017

YRITTÄJYYSKASVATUKSESSA KEHITETÄÄN YRITTÄJYYS- JA TYÖELÄMÄTAITOJA

Oppijoiden yrittäjyys- ja työelämätaitojen kehittäminen lisää heidän kykyään kohdata muuttuva maailma, globalisaatio, teknologian kehitys ja muut muutosilmiöt. Näihin tarpeisiin voidaan vastata laadukkaalla yrittäjyyskasvatuksella. Tämä mahdollistetaan rakentamalla yrittävää toimintakulttuuria, kehittämällä oppimisympäristöjä ja lisäämällä opetushenkilöstön yrittäjyyskasvatuksen pedagogista osaamista.

YRITTÄJYYSKASVATUS opettaa elämässä, työssä, yrittäjyydessä, yhteiskunnassa ja kansainvälisissä verkostoissa tarvittavia tietoja ja taitoja, kuten;

- 1 Myönteistä ja yritteliästä asennetta tulevaisuuteen.
- 2 Yhdessä tekemistä, kokeilemista, kokemista ja oppimista.
- 3 Mahdollisuuksien havaitsemista ja rohkeaa toimijuutta.
- 4 Työelämä- ja tiimityötaitoja ja itsensä johtamista.
- 5 Yhteistyötä, verkostojen rakentamista ja hyödyntämistä kansallisesti ja kansainvälisesti.
- 6 Uuden liiketoiminnan aikaansaamista ja kestävä yrittäjyyttä.

Yrittäjyyskasvatuksessa oppilaitosten kumppaneita ovat mm. yritykset, kunnat, järjestöt ja yhdistykset.

TULEVAISUUDEN YRITTÄJYYS- JA TYÖELÄMÄTAIDOT

Luova ja soveltava ajattelu	Osaamisen kehittäminen	Elämän- hallintataidot
Tunneäly Elinikäinen oppiminen Kriittinen ajattelu Ongelmanratkaisutaito Innovointikyky Kansainvälisyys Kestävä talousajattelu	Yhteistyö- ja neuvottelutaidot Tiimityö- ja johtamistaidot Verkostoitumiskyky Projektiosaaminen Tiedonhallinta Tieto- ja viestintäteknologia Medialukutaito Liiketalousosaaminen	Positiivinen asenne Hyvinvointiosaaminen Oma-aloitteisuus Yritteliäisyys Vastuullisuus Monikulttuurisuus Oman talouden hallinta

Mukaillen Institute for the future 2020

2011 Institute for the for University of Phoenix Research Phoneix Future Work Skills 2020

”Yrittäjäksi ryhtymisen lähtökohtana on oma halu ja tahto, yrittäjävalmiudet sekä liikeidea, joiden varaan kannattava liiketoiminta rakennetaan.”

Suomen Yrittäjät

”Opettajan pitää olla liekeissä, jotta oppilas voi syttyä. Tulevaisuuteen innostamisen pedagogia on kipinöiden sytyttämistä.”

Martti Pietilä, Oulun ammattikorkeakoulu, ammatillinen opettajakoulutus

POHJOIS-POHJANMAAN YRITTÄJYYSKASVATUKSEN STRATEGISET TAVOITTEET

OPPIJOIDEN YRITTÄJYYS- JA TYÖELÄMÄTAITOJEN VAHVISTAMINEN

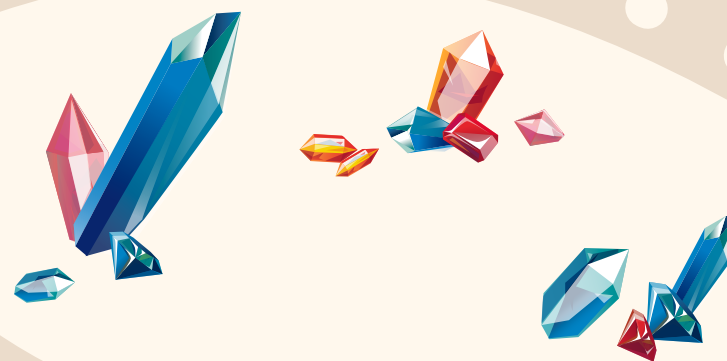
*Jokaisessa on
sitä jotain!*

YRITTÄJYYDEN OPPIMISYMPÄRISTÖJEN JA MENETELMIEN KEHITTÄMINEN JA HYÖDYNTÄMINEN

Rohkeita kokeiluja yhdessä onnistuen.

YRITTÄVÄN KULTTUURIN RAKENTAMINEN

*Yhdessä olemme
enemmän.*

JOKAISESSA ON SITÄ JOTAIN!

Oppijoiden yrittäjyys- ja työelämätaitojen vahvistaminen

Oppijoiden yrittäjyys- ja työelämätaidot ovat osaamista, jota harjoitellaan varhaiskasvatuksesta korkeakouluihin saakka. Työelämässä ja yrittäjyudessa tarvittavien tietojen, taitojen ja asenteiden kehittäminen on tavoitteellista tekemistä.

Tavoitteet

- 1 Jokainen oppija kohtaa yrittäjyuden osana opintojaan.
- 2 Opintopolun rakentaminen pohjautuu henkilökohtaisten vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamiseen.
- 3 Jokaisella oppijalla on mahdollisuus kehittää ja harjoitella yrittäjyys- ja työelämätaitoja osana opintojaan.
- 4 Oppijoilla on valmistuessaan muuttuvan toimintaympäristön vaatimusten mukaiset yrittäjyys- ja työelämävalmiudet.
- 5 Oppijat työstävät yrittäjyys- ja työelämäosaamistaan koko opinpolun ajan. Omia vahvuuksia, projekteja ja omaa oppimista tehdään näkyväksi erilaisten oppimisympäristöjen avulla.

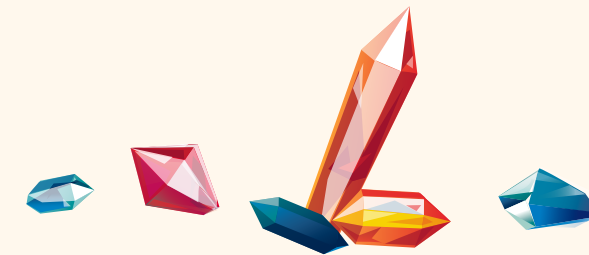
ROHKEITA KOKEILUJA YHDESSÄ ONNISTUEN.

Yrittäjyyden oppimisympäristöjen ja menetelmien kehittäminen ja hyödyntäminen

Työelämässä toimiminen ja innovatiiviset yrittäjyyden oppimisympäristöt edistävät oppijoiden yrittäjyys- ja työelämätaitojen kehittymistä. Osallistavat ja toiminnalliset menetelmät ovat osa yrittäjyyskasvatusta, joka kannustaa kokeilemaan, hankkimaan kokemuksia ja tekemään yhdessä.

Tavoitteet

- 1 Oppijat ovat oman toimintansa ohjaajia, jotka kantavat vastuunsa oppimisprojektien toteuttamisesta ja ymmärtävät toimintansa vaikutukset yhteiskuntaan.
- 2 Yritykset, yrittäjäjärjestöt ja muut yrittäjyyskasvatuksen kumppanit ovat aktiivisia yrittäjyyskasvatuksen toteuttajia ja kehittäjiä.
- 3 Opetushenkilöstö ja yrittäjyyskasvatuksen kumppanit tuntevat toimivia yrittäjyyskasvatuksen oppimisympäristöjä ja hyödyntävät niitä.
- 4 Opetushenkilöstön yrittäjyyskasvatuksen menetelmäosaamista sekä yrittäjyys- ja liiketoimintaosaamista kehitetään tavoitteellisesti.
- 5 Yrittäjyyden oppimisympäristöt ja opetusmenetelmät tukevat toisiaan, jolloin oppijoille tarjoutuu vaihtoehtoja yrittäjyyden oppimiseen.
- 6 Yrittäjyyskasvatusta toteutetaan integroimalla eri oppiaineita keskenään. Monipuoliset arviointikäytännöt ja kannustava arviointikulttuuri rohkaisevat yrittämään ja oppimaan.

YHDESSÄ OLEMME ENEMMÄN.

Yrittävän kulttuurin rakentaminen Pohjois-Pohjanmaalle

Muuttuva maailma haastaa oppilaitokset määrittelemään uudelleen omaa toimintaansa. Yrittävässä kulttuurissa jokaista yhteisön jäsentä kannustetaan kehittämään vahvuuksiaan, hankkimaan osaamista, kokeilemaan uusia oppimismenetelmiä ja -ympäristöjä. Yrittävässä kulttuurissa tehdään runsaasti yhteistyötä yli oppiaine- ja ammattirajojen. Hyvällä johtajuudella mahdollistetaan kokeilut vertaisoppimiseen. Yrittävä kulttuuri on osa hyvää arkipäivän kasvatustyötä.

Tavoitteet

- 1** Pohjois-Pohjanmaalla on kokeiluihin, yhteistyöhön ja yrittäjyyteen sekä uuden liiketoiminnan luomiseen kannustava toimintaympäristö.
- 2** Yrittäjyyskasvatus näkyy koulutusorganisaatioiden strategioissa, opetussuunnitelmissa, vuosisuunnitelmissa ja käytännön työssä.
- 3** Koulutusorganisaatioiden henkilöstö kehittää työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan tavoitteellisesti ja tekee yhteistyötä yritysten kanssa oppijoiden työllistymismahdollisuuksien parantamiseksi.
- 4** Yrityspalveluja tarjoavat organisaatiot tukevat opiskelijoiden ja työelämän välistä yhteistyötä työpaikoilla tapahtuvan oppimisen, opinnäytetöiden ja projektitoimeksiantojen löytämiseksi.
- 5** Kotipaikkakunta on houkutteleva vaihtoehto opintojen aikaiseen työelämäyhteistyöhön ja valmistumisen jälkeiseen työllistymiseen.
- 6** Yrittäjyys nähdään yhtenä uravaihtoehtona valmistumisen jälkeen.
- 7** Yrittäjyyskasvatusverkostoilla on vakiintunut rooli aluekehittämisen ja oppilaitosyhteistyön kehittäjänä. Yrittäjyyskasvatuksen tukipalvelut on organisoitu osaksi maakunnan kehittämistoimintaa.

"Ideana ei ole tarjota valmiita ratkaisuja vaan työkaluja oman tulevaisuuden rakentamiseen."

Leena Eskola, Oulun yliopisto, Oulun Eteläisen instituutti

"Yrittäjyyden oppimisessa on keskeistä oman jutun löytäminen ja rohkeus viedä ideat käytäntöön."

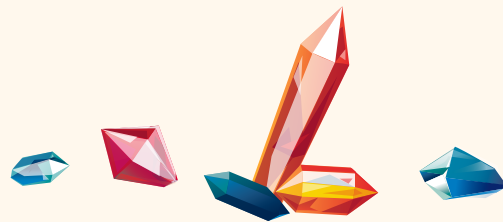
Marja Heinistö, Villinikkarit Oy

"Paras oppiminen on iloista oivallusta ja yhteisöllistä toimintaa. Sivutuotteena syntyy yrittäjämäistä asennetta elämään."

Satu Kaattari, Oulun kaupunki, Sivistys- ja kulttuuripalvelut

Seuraavilla sivuilla esitellään Pohjois-Pohjanmaan yrittäjyyskasvatuksen toimintaohjelma. Strategisiin tavoitteisiin ohjaavat toimenpiteet on jaettu yrittäjyys- ja työelämätaitojen sekä oppimisympäristöjen ja -menetelmien kehittämisen osalta kouluastekohtaisesti. Lopuksi käsitellään yrittävän kulttuurin rakentamista esittämällä yrittäjyyskasvatuksen toimijoiden vastuut ja tehtävät.

Käytännön vinkkejä opetuksen ja yhteistyön kehittämiseen löydät osoitteesta: www.minunpolkuni.fi.

POHJOIS- POHJANMAAN NUORET TEKEVÄT TULEVAISUUDEN

YRITTÄJYYSKASVATUKSEN TOIMINTAOHJELMA

VARHAISKASVATUS

Yrittäjyyskasvatus rohkaisee lapsia luottamaan omiin kykyihinsä. Lasta kannustetaan ratkaisemaan haasteita ja toimimaan erilaisissa tilanteissa. Tavoitteena on luoda vuorovaikutteinen ja kannustava ilmapiiri, jossa erehtyminenkin on turvallista.

Yrittäjyys- ja työelämätaidot

- 1 Autetaan lapsia tunnistamaan omia vahvuuksiaan.
- 2 Tuetaan itsetuntemusta leikin ja positiivisen palautteen avulla.
- 3 Huomioidaan lasten omat mielenkiinnon kohteet ja luovuutta edistävä toiminta ja hyödynnetään niitä ohjauksessa.
- 4 Kannustetaan omatoimisuuteen ja yhteiseen vastuunottoon.

LASTEN SUUSTA:

"On mukavaa kun saa touhuta kaikenlaista ja toteuttaa ja rakentaa sen mitä on halunnut." Leo
"Kannattaa luottaa itseensä, että pystyy, vaikka olisikin huono tilanne." Susa
"Tekemisessä on mukavinta, kun saa sen työn valmiiksi". Santeri
"Mä alan isona Granlundiksi." Sofia

Oppimisympäristöt ja -menetelmät

- 1 Kehitetään oppimisympäristöjen lapsilähtöisyyttä.
- 2 Rohkaistaan lapsia löytämään oppimisen ilo.
- 3 Harjoitellaan yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja.
- 4 Leikkien avulla ohjataan lapsia tutustumaan erilaisiin ammatteihin ja työtehtäviin.
- 5 Suunnataan lasten mielenkiintoa yhteiskunnallisiin asioihin lähiympäristöön tutustumisen kautta.

"Maailmankansalaisuuteen kuuluu eettisyyden, kulttuurien välisen osaamisen ja kielitaidon lisäksi kyky hallita omaa taloutta ja ymmärtää talouden maailmaa. Pohja oppimiselle luodaan jo varhaiskasvatuksessa leikin ja toiminnan kautta."

Eija Ruohomäki, Oulun kaupunki,
Sivistys- ja kulttuuripalvelut

PERUSOPETUS

Luokat 0–6

Perusopetuksen yrittäjyyskasvatuksessa painottuvat yhteiskunta-, talous- ja työelämätiedot ja -taidot, yhteistoiminnallisuus, yritteliäisyys ja aloitekyky, vastuullisuus, innovatiivisuus ja luovuus sekä itsetuntemus.

Yrittäjyys- ja työelämätaidot

- 1 Tuetaan oppilaan omien vahvuuksien löytämistä myönteisen ja kannustavan arvioinnin keinoin.
- 2 Harjoitellaan erilaisia työelämätaitoja ryhmissä työskennellen. Oppilaat arvioivat omaa toimintaansa ja ryhmän työskentelyä.
- 3 Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan toteuttamalla opetusta myös yrityksissä, työpaikoilla tai vapaaehtoistoiminnassa.
- 4 Vahvistetaan oppilaan ymmärrystä talouden merkityksestä oman talouden ja yhteiskunnan näkökulmasta.
- 5 Mahdollistetaan oppilaiden omaehtoinen toiminta koululla esim. tapahtumien järjestämisessä.
- 6 Kehitetään oppilaiden laaja-alaista osaamista pitkäkestoisten, monialaisten oppimiskokonaisuuksien avulla.

Oppimisympäristöt ja -menetelmät

- 1 Oppimistavoitteet asetetaan oppijälhtöisesti. Oppilaat osallistuvat toiminnan suunnitteluun ja arviointiin.
- 2 Opetusmenetelmissä käytetään tulevaisuuteen innostamisen pedagogiikkaa ja monipuolisia oppimismenetelmiä kuten ilmiöpohjaista – tai projektioppimista.
- 3 Monialaisia oppimiskokonaisuuksia, yhteisiä teemapäiviä ja projekteja kehitetään ja toteutetaan eri luokkien kesken sekä yhdessä yrittäjyyskasvatuksen kumppaneiden kanssa.
- 4 Tehdään yhteistyötä eri kouluasteiden välillä, järjestetään opiskelijoiden vetämiä työpajoja ja vierailuja.
- 5 Harjoitellaan kansainvälistä yhteistyötä eri tavoin.
- 6 Kaikki 6. luokan oppilaat osallistuvat yhteiskunnan, talouden, työelämän ja yrittäjyyden oppimiskokonaisuuteen Yrityskylässä.

OIVA TYÖVÄLINE

yrittäjyyskasvatuksen eteenpäin viemiseen omassa koulussa ovat monialaiset oppimiskokonaisuudet. Laaja-alaisen osaamisen taitojen edistäminen tukee yrittäjyys- ja työelämätaitojen valmiuksia. OPS2016

TUKEA ja koulutusta yrittäjyyskasvatuksen toteuttamiseen löydät YES-verkostolta.

YES

”Opettajankoulutuksessa on tavoitteena laaja-alaisesti edistää elämänhallintataitojen oppimista. Koulun ja työelämän muutoksessa yritteliäs elämänasenne antaa uskallusta luoda ideoita ja viedä ne käytäntöön. Yrittäjyyskasvatus on kokemusten mukaan hyvä opetusmenetelmä, joka sisältää motivaatiobasillin!”

Juha-Matti Turpeinen, Oulun yliopisto, KTK, opettajankoulutus

”Yrittäjyysluokkamme työssäoppimisjaksot tuovat oppilaille hyötyä ja iloa. Itsenäinen toiminta työhaussa kasvattaa omatoimisuuteen, vastuullisuuteen ja yritteliäisyyteen. Myönteiset kokemukset kehittävät itseluottamusta ja uskoa oman tulevaisuuden hallintaan. Samalla oppilaat joutuvat arvioimaan omaa toimintaansa ja käyttäytymistään uudessa tilanteessa.”

Marko Niinikoski, Haapajarvi, Martinmäen koulu

PERUSOPETUS

Luokat 7–9

Perusopetuksen yläluokilla jatketaan yrittäjyys- ja työelämätaitojen kehittämistä. Yrittäjyyskasvatuksen lähtökohtana on tulevaisuuteen innostaminen ja oman jutun löytäminen edessä olevien valintojen tueksi. Oppilasta kannustetaan näkemään omat mahdollisuutensa ja rohkeasti kokeilemaan uusia asioita.

Yrittäjyys- ja työelämätaidot

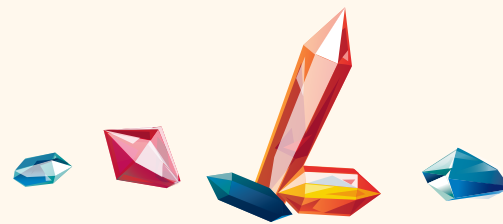
- 1 Vahvistetaan oppilaiden laaja-alaista osaamista opetusta eheyttämällä mm. projektien ja monialaisten, pitkäkestoisten oppimiskokonaisuuksien avulla.
- 2 Rohkaistaan oppijoita oman osaamisen tunnistamiseen ja esille tuomiseen harrastukset ja kiinnostuksen kohteet huomioiden.
- 3 Harjoitellaan tiimityötä, yhteistoiminnallisuutta ja johtajuutta ryhmissä työskennellen. Oppilaat arvioivat omaa toimintaansa ja ryhmän työskentelyä.
- 4 Vahvistetaan yhteiskunta- ja taloustietämystä sekä opetellaan oman talouden hallintaa.
- 5 Yrittäjyys- ja työelämätaitoja harjoitellaan yrittäjyyskasvatuksen kumppaneiden kanssa sekä työssä oppien.
- 6 Ohjataan oppilaita löytämään paikkansa jatko-opinnoissa ja näkemään työllistymisen mahdollisuuksia omalla paikkakunnalla koulutuksen jälkeen.

NY -OHJELMAT ovat malleja yrittäjyyskasvatuksen toteuttamiseen eri kouluasteilla. Esimerkiksi Vuosi Yrittäjänä -ohjelma tarjoaa oppimisympäristön, jossa yrittäjyys- ja työelämätaitoja harjoitellaan käytännössä.

Nuori Yrittäjyys ry

4H:SSA nuoret oppivat yhdessä tekemällä kursseilla, kerhonohjaajana ja 4H yrittäjänä. Harrastuksissa oppiminen tukee koulutyötä.

Mirja Mertala, Vihannin 4H-yhdistys

"Yrittäjyyskasvatuksessa oppilas on aktiivinen toimija. Koulu ja verkostot avaavat tien merkityksellisiin oppimiskokemuksiin."

Päivi Mäki, Oulun kaupunki,
Sivistys- ja kulttuuripalvelut

Oppimisympäristöt ja -menetelmät

- 1 Työelämä- ja yritysysteistyötä tehdään säännöllisesti ja tavoitteellisesti kaikilla vuosiluokilla.
- 2 Yrittäjyyskasvatusta toteutetaan oppiainerajat ylittäen erilaisia yrittäjyyskasvatuksen menetelmiä hyödyntäen.
- 3 Yrittäjyyden teemapäiviä ja -viikkoja järjestetään yhdessä yrittäjyyskasvatuksen kumppaneiden kuten nuorten parissa toimivien järjestöjen kanssa.
- 4 Vahvistetaan koulujen ja luokkien yhteistyötä työelämäkummien kanssa.
- 5 Kehitetään oppilaskunta- ja tukioppilastointia oppilaitoksen yrittäjyyskasvatusta tukevaksi.
- 6 Uudistetaan TET-harjoittelua ja kehitetään uusia toimintamalleja työelämäyhteistyöhön.
- 7 Kaikille oppilaille tarjotaan mahdollisuus valita yrittäjyysopintoja tai yrittäjyyskasvatuksen menetelmin toteutettuja valinnaisaineita.

"Parhaimmillaan yrittäjyyskasvatus antaa nuorelle mahdollisuuden oivaltaa ja kehittää omia vahvuuksiaan."

Kati Savolainen, Kuusamo, Rukan koulu

"Yrittäjyys on yhteiskunnallisesti luovuu- den merkittävin ilmenemismuoto, siksi yrittäjyyskasvatuksen ydin on valmentaa eri ikäisiä lapsia ja nuoria havainnoimaan ympäristöä, ratkaisemaan ongelmia, löytämään uusia näkökulmia ja parhaimmillaan luomaan yrityksiä."

Kyösti Karjula, Tulevaisuuden Kasvupolut Oy

TYÖELÄMÄKUMMINA voi toimia monella tavalla. Parhaiten kummeja löytyy, kun oppilaat itse ovat liikkeellä.

LUKIO

Lukiossa yrittäjyyskasvatus on osa aihekokonaisuutta Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä. Tavoitteena on tarjota opiskelijalle oppimiskokemuksia, jotka kannustavat aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön ja vastuullisuuteen. Osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset ja niiden reflektointi ovat yrittäjyyskasvatuksen keskeistä sisältöä.

Yrittäjyys- ja työelämätaidot

- 1 Suunnitellaan omaa urapolkua, tunnistetaan ja kehitetään omia vahvuuksia, löydetään mielenkiinnon kohteita ja harjoitellaan oman osaamisen markkinointia.
- 2 Työelämäosaamista harjoitellaan osallistumalla ulkopuoliselta organisaatiolta saatuun ongelmanratkaisuun tai muuhun toimeksiantoon.
- 3 Perehdytään työelämään ja yrittäjyyteen eri oppiaineissa.
- 4 Opitaan arvioimaan omaa ja tiimin toimintaa sekä refleктоimaan työn eri vaiheita.
- 5 Järjestetään lukion yhteisiä teemapäiviä ja projekteja, joissa yrittäjämäisiä toimintaa ja itsensä johtamisen taitoja opitaan käytännössä.
- 6 Opintoihin sisällytetään yhteistyötä yrittäjyyskasvatuksen kumppaneiden kanssa erityisesti kansainvälisiin teemoihin liittyen. Ohjataan oppilaita löytämään paikkansa jatko-opinnoissa ja näkemään mahdollisuuksia omalla paikkakunnalla koulutuksen jälkeen.

TIESITKÖ, että lukion 2015 opetussuunnitelmassa sana työelämä esiintyy 121 kertaa? LOPS2016

"Yrittäjyys on asenne! Meillä yritteliäisyys näkyy koko koulun toimintakulttuurissa. Yrittäjyys tutuksi ja Yrittäjyyskäytännössä -kurssit tuovat opiskelijan omat vahvuudet esiin."

Kaisa Jaako ja Sanna Anttila, Muhoksen lukio

"Yrittäjämäinen lukio arvostaa omatoimisuutta, johon liittyy sekä itsenäisyys että vastuun ottaminen omasta työskentelystä opintojen parissa sekä muussa toiminnassa -Opiskelijoiden oma aktiivisuus muutakin opiskelua kohtaan kasvaa kun heille annetaan vastuuta."

Tauno Rajaniemi, Pyhäjoki, yrittäjyyslukio

Oppimisympäristöt ja -menetelmät

- 1 Toimitaan aktiivisena kumppanina lähi-alueen elinkeinoelämän kanssa.
- 2 Kehitetään yrittäjyyskasvatusta tukevia opintokokonaisuuksia teemaopintoihin ja lukiokohtaisiin syventäviin opintoihin.
- 3 Mahdollistetaan opiskelijoille työharjoittelu ja projektioppiminen osana lukio-opintoja. Kannustetaan opiskelijoita osallistumaan harjoitusyritystoimintaan ja kesäyrittäjyysprojekteihin.
- 4 Yrittäjämäinen asenne sisällytetään kouluyhteisön käytänteisiin. Opiskelijalähtöisiä yrittäjyyttä tukevia menetelmiä lisätään opetukseen.
- 5 Kehitetään suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti työelämlähtöisiä oppimisympäristöjä opetushenkilöstön ja yrittäjyyskasvatuksen kumppaneiden yhteistyönä.
- 6 Kehitetään opetushenkilöstön yrittäjyyskasvatuksen pedagogista osaamista. Tietoutta muuttuvasta työelämästä ja yrittäjyydestä integroidaan eri oppiaineisiin.
- 7 Opiskelijoille tarjotaan kiinnostavia ja käytännönläheisiä yrittäjyyskursseja, joita voidaan toteuttaa yhdessä ammatillisen koulutuksen kanssa.

AMMATILLINEN TOINEN ASTE

Yrittäjyyskasvatus kannustaa tutkinnon suorittajia hankkimaan yrittäjyydessä tarvittavaa osaamista sekä toimimaan yrittäjämäisesti. Yrittäjyyskasvatus näkyy opetusmenetelmissä, työpaikoilla tapahtuvassa oppimisessa ja oppimisympäristöissä.

Yrittäjyys- ja työelämätaidot

- 1 Opiskelijat oppivat tuntemaan ja kehittämään ammatillisia vahvuuksiaan sekä yrittäjyys- ja työelämäosaamistaan suunnitelmallisesti.
- 2 Opiskelijoiden kykyä toimia kansainvälisessä työympäristössä vahvistetaan kansainvälisyyskasvatuksella.
- 3 Työelämässä vaadittavia alais- ja esimiestaitoja kehitetään aidoissa työelämän tehtävissä ja projektityöskentelyn avulla. Opitaan arvioimaan omaa ja tiimin toimintaa sekä tarkastelemaan työn eri vaiheita.
- 4 Opiskelijoita tuetaan työelämäyhteyksien rakentamisessa opintojen aikana. Jokainen opiskelija suorittaa työssäoppimisensa opilaitoksen ulkopuolisessa organisaatiossa.
- 5 Opiskelijoille tarjotaan yrittäjyysopintoja koulutusalaan riippumatta. Opintosisältöihin lisätään talousymmärrystä, asiakaslähtöisyyttä ja liiketoimintaosaamista kehittäviä työtapoja ja materiaalia.
- 6 Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia hankkia yrittäjyysosaamista harjoitusyritys- tai osuuskuntatoiminnan kautta.

"Parhaimmillaan yrittäjyyskasvatus on monivuotinen yhteinen oppimismatka kummiyrityksen kanssa!"

Anu Pokela, Oulun seudun ammattiopisto

"Yrittäjyyskasvatus ohjaa oppijaa luovaan ongelmanratkaisuun, tulokselliseen työskentelyyn sekä kriittiseen ajatteluun."

Esa Virkkula, Oulun ammattikorkeakoulu,
ammatillinen opettajakorkeakoulu

Oppimisympäristöt ja -menetelmät

- 1 Kehitetään oppilaitoksen yritys- ja työelämäkumppanuuksia tavoitteellisesti. Otetaan opiskelijat mukaan suunnitteluun ja hyödynnetään heidän kokemuksiaan ja näkemyksiään yhteistyön toteutuksessa.
- 2 Opetushenkilöstön yrittäjyyskasvatuksen pedagogista osaamista kehitetään toiminnallisen työelämälähtöisen oppimisen lisäämiseksi.
- 3 Rakennetaan monialaisia yrittäjyyden oppimisympäristöjä, joissa yrittäjyystaitoja kehitetään projektityöskentelyn, harjoitusyritystoiminnan, kesäyrittäjyyden ja/tai osuuskunnissa tapahtuvan oppimisen avulla.
- 4 Tiivistetään yhteistyötä eri alojen välillä ja selkeytetään yrittäjyyden oppimispolkua omassa organisaatiossa. Yrittäjyyden osaaminen tunnistetaan ja tunnustetaan osaksi tutkintoa alasta riippumatta.
- 5 Kokemuksia ja tietoa yrittäjyydestä uravaihtoehtona tuodaan esille teemapäivien ja viikkojen avulla. Yrittäjyys näyttäytyy potentiaalisena uravaihtoehtona.

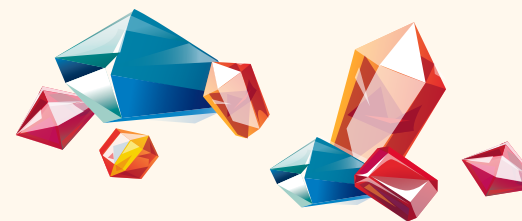

"Osuuskuntamuotoinen yrittäjyys on turvallinen tapa kokeilla yrittäjyyttä jo opintojen aikana."

Hannu Simi, Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä

"Yrittäjyys ja kansainvälisyys rikastuttavat oppimiskokemuksia. Harjoitusyritystoiminta (esim. FINPEC tai NY-yritys) ovat nuoria kiinnostavia oppimisympäristöjä."

Mika Kananen, Oulun seudun ammattiopisto

AMMATTI-KORKEAKOULU

Ammattikorkeakouluissa jokainen opiskelija kohtaa yrittäjyyden ilmiönä osana opintojaan. Yrittäjyyskasvatuksessa korostuu opiskelijan laaja-alaisen yrittäjyysvalmiuksien kehittyminen. Ammattikorkeakouluissa huomioidaan erityisesti myös uuden liiketoiminnan luomisen ja ideoiden kaupallistamisen mahdollisuudet. Opiskelijalle yrittäjyys näyttäytyy yhtenä potentiaalisena uravaihtoehtona.

Yrittäjyys- ja työelämätaidot

- 1 Opiskelijoita aktivoidaan asettamaan itselleen tavoitteita ja rakentamaan tietoisesti omaa urapolkuaan.
- 2 Opiskelijoita kannustetaan ottamaan vastuuta ja rakentamaan kumppanuuksia yritysten kanssa.
- 3 Yrittäjyyden ja uuden liiketoiminnan oppimisessa vahvistetaan verkostomaista työskentelyä sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Yhteistyössä ovat mukana yrittäjyyskasvatuksen yhteistyökumppanit.
- 4 Opiskelijat oppivat yrittäjyyttä monialaisissa autenttisissa yrittäjyyden oppimisympäristöissä harjoitusyrityksissä, osuuskunnissa ja työelämäprojekteissa.

"Ammattikorkeakoulujen kaikkien opettajien tulisi olla myös yrittäjyyskasvattajia."

Pekka Paajanen, Centria-ammattikorkeakoulu

- 5 Tuodaan tutkimuksesta liiketoimintaa -ajattelu osaksi opintoja kaikilla koulutusaloilla. Kytetään yrittäjyysopintoja entistä tiiviimmin uuden liiketoiminnan kehittämiseen ja yritysten innovaatioprosesseihin.
- 6 Opiskelijoiden liiketoimintaideoita ja yrittäjyysaikomuksia tuetaan ja edelleen kehitetään osana opintoja. Tehdään aktiivista monialaista yhteistyötä yrityshautomo- ja yritys- ja kansainvälistymispalveluiden kanssa.

"Opettajat tarjoavat opiskelijoiden toiminnalle mahdollisuudet ja puitteet. Tarkoituksena ei ole heittää opiskelijoita kylmään veteen, vaan olla apuna matkalla yrittäjyyteen."

Jouko Isokangas, Oulun ammattikorkeakoulu

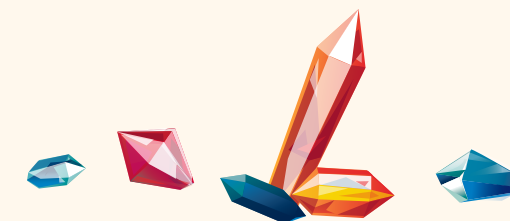
"Yrittäjyyskasvatus on kuten eräs opiskelija totesi: "Pitääkö täällä kaikki tehdä itse?"

Kaija Arhio, Centria-ammattikorkeakoulu

Oppimisympäristöt ja -menetelmät

- 1 Yrittäjyysopintojen asemaa vahvistetaan. Yrittäjyysopintojen toteuttamisessa huomioidaan globalisaatio, kestävä kehitys ja digitalisaation tarjoamat mahdollisuudet.
- 2 Kehitetään yhdessä yliopiston ja yrittäjyyskasvatuksen kumppaneiden kanssa monialaisia yrittäjyyden oppimisympäristöjä kuten kasvuyrittäjyyskeskus Business Kitchen, yrityskiihdyttämöt tai -hautomot.
- 3 Yritysyhteistyötä tiivistetään. Kaupallistaminen ja uusi liiketoiminta tehdään näkyväksi osaksi TKI-toimintaa.
- 4 Kytetään alumnitoimintaa myös yrittäjyyskasvatukseen, tiivistetään yhteistyötä opiskelijajärjestöjen ja eri kouluasteiden kanssa.
- 5 Opetushenkilöstön yrittäjyys- ja liiketoimintaosaamista kehitetään täydennyskoulutuksen ja yritys yhteistyön avulla. Yrittäjyyskasvatuksen toimintamenetelmien kehittämisessä hyödynnetään yhteisopettajuutta ja mentorointia. Yrittäjyyden ja uuden liiketoiminnan oppimisessa vahvistetaan työelämälähtöistä projektioppimista ja verkostomaista työskentelyä.
- 6 Lisätään yrittäjyysmyönteistä kulttuuria ja ilmapiiriä mm. yhteisillä tapahtumilla ja teemaviikoilla sekä tuomalla yrittäjyystarinoita ja yrittäjyyskasvatuksen toteutustapoja monipuolisesti esille.

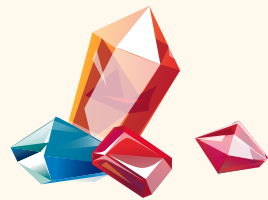

YLIOPISTO

Yrittäjyyskasvatus auttaa yksilöitä oivaltamaan omaa osaamistaan ja synnyttää muutosagentteja, jotka haluavat jättää jälkensä maailmaan. Yrittäjämäisen toimintatavan omaksuminen antaa opiskelijoille eväitä tulevaisuuden urapolulle. Kasvu yrittäjäksi edellyttää yrittäjäidentiteetin rakentumista sekä liiketoimintaosaamisen kehittämistä.

Yrittäjyys- ja työelämätaidot

- 1 Opiskelijoita, tutkijoita ja henkilöstöä aktivoidaan oman yrittäjyyspotentiaalinsa tunnistamiseen ja kannustetaan aktiiviseen toimijuuteen globaalien ja paikallisten muutosten synnyttämiseksi.
- 2 Yrittäjämäiseen toimintaan kasvamista tuetaan valmentamalla yksilöiden itsetuntemuksen, itseilmaisun, näkökulmien avartamisen, vuorovaikutuksen ja verkostoitumisen taitoja.
- 3 Liiketoiminnan ja talouden mahdollisuuksien, periaatteiden ja käytänteiden tiedollisten ja taidollisten valmiuksien rakentamiseen tarjotaan kansainvälisesti korkeatasoinen sisältö.
- 4 Yrittäjyyden urapolku ja työelämäyhteistyö ovat luonteva osa kaikkien yliopiston tutkinto-ohjelmien opintokokonaisuuksia ja sisältyvät kiinteänä osana koulutuskokonaisuuksiin. Toiminnan kumppanit löytyvät paikallisista, kansallisista ja kansainvälisistä verkostoista.

"Kohtaa ihmisiä, kehitä ideoita ja esitle osaamistasi – jätä jälkesi maailmaan."

Johanna Bluemink, Oulun yliopisto

"Oulun yliopiston huippututkimuksesta voimme synnyttää uutta liiketoimintaa"

Ville Isoherranen, Oulun Yliopisto, Oulun Eteläisen instituutti

"Työelämälähtöiset opinnot monialaisissa tiimeissä auttavat opiskelijoita tunnistamaan ja arvostamaan omaa osaamistaan."

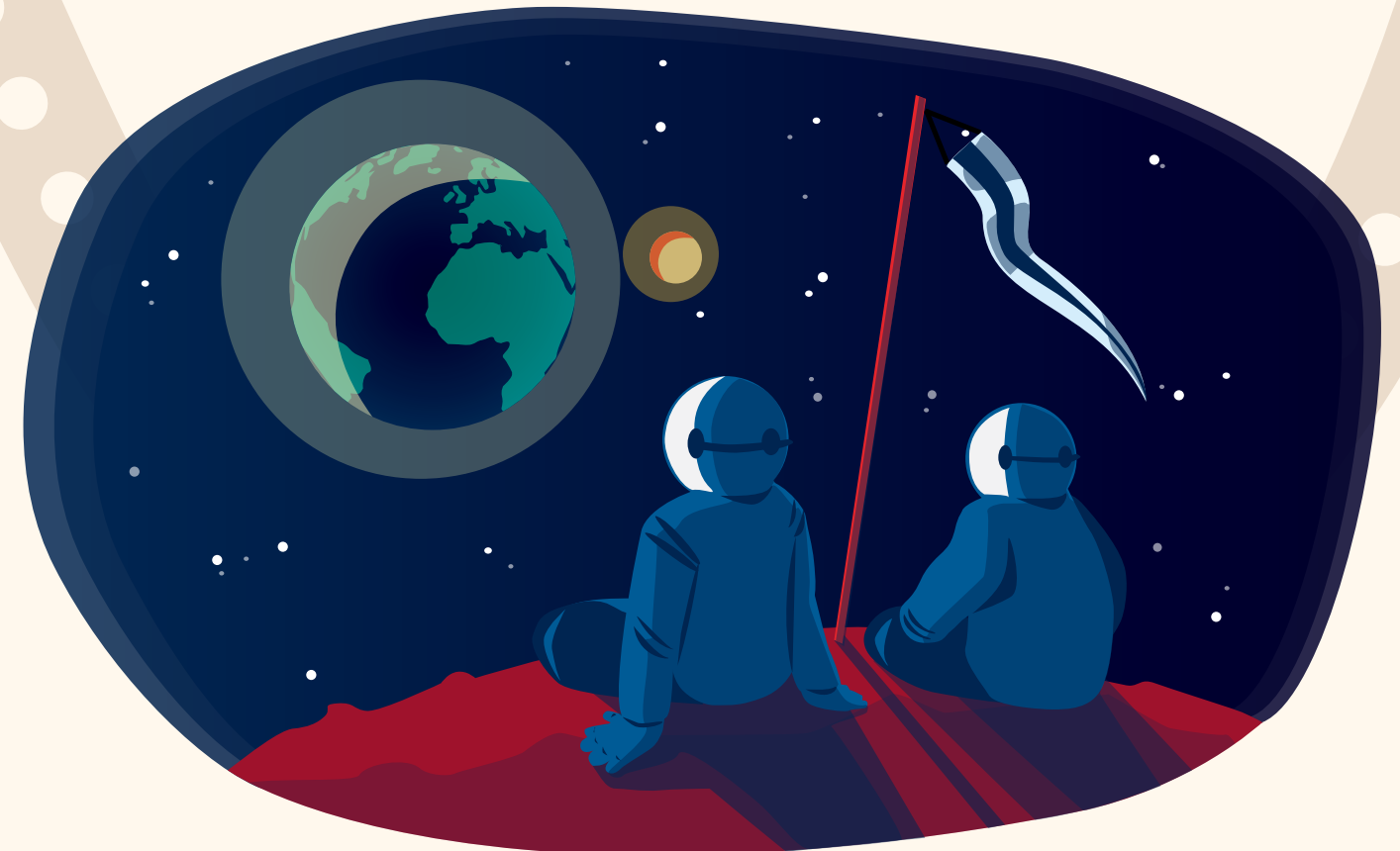
Mia Kemppaala, Oulun yliopisto

"Vastuullinen liiketoiminta ja talous ovat menestyvän yrityksen ja kestävä yrittäjyyden perusta."

Veikko Seppänen, Oulun yliopisto

Oppimisympäristöt ja -menetelmät

- 1 Yliopisto tunnetaan kansainvälisenä tiedeyliopistona, jossa on tilaa kasvaa yrittäjäksi. Yliopisto toimii kokonaisuudessaan yrittäjyyden oppimisympäristönä, jossa on uteliaisuutta ruokkiva ilmapiiri.
- 2 Yrittäjyysopintojen asemaa vahvistetaan ja niitä toteutetaan poikkitieteellisillä ja yhteisöllisillä toiminta-alustoilla, kuten TellUs Innovation Arena ja Business Kitchen.
- 3 Monialaista toimintaa toteutetaan yhteistyössä paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa.
- 4 Yrittäjyyskasvatusta toteutetaan kohtaamisen, mentoroinnin, tiimien rakentamisen ja kansainvälisen verkostoitumisen kautta.
- 5 Tutkimusperusteisia innovaatioita tavoitellaan kannustamalla tutkijoita monitieteiseen ajatteluun ja laajaan yhteistyöhön.

YRITTÄVÄN KULTTUURIN RAKENTAMINEN POHJOIS-POHJANMAALLE

Yrittävän kulttuurin kehittämisessä on tärkeää ottaa koko työyhteisö mukaan kehittämistyöhön. On tärkeää keskustella ja suunnitella yhdessä millaisilla keinoilla yrittävää kulttuuria lisätään omassa työyhteisössä: Millaiset jo olemassa olevat toiminnot halutaan säilyttää? Mitä asioita muuttaa? Mihin suuntaan kehittyä?

YRITTÄVÄN KULTTUURIN rakentaminen on koulutusorganisaatioiden johdon, henkilöstön, yhteistyökumppaneiden ja oppijoiden yhteinen tehtävä.

Aktiivinen yrittäjyyskasvatuksen kumppani

- 1 Toimii koulutusorganisaatioiden yhteistyökumppanina yrittäjyyskasvatuksen toteuttamisessa.
- 2 Tuo ajankohtaista tietoa yrittäjyydestä ja työelämästä koulutusorganisaatioihin.
- 3 Mahdollistaa aidot, asiakaslähtöiset oppimistilanteet.
- 4 Osallistuu yrittäjyyskasvatuksen oppimisympäristöjen kehittämiseen.

Hyvä johtaja

- 1 Mahdollistaa yrittävän kulttuurin rakentumisen ja tuo uudet kokeilut ja verkostoyhteistyön osaksi arkipäivän tekemistä.
- 2 Uudistaa yrittäjyyskasvatuksen oppimisympäristöjä ja menetelmiä ja varaa resursseja yhteiselle kehittämistyölle.
- 3 Huolehtii positiivisesta ilmapiiristä ja henkilöstön osaamisen kehittämisestä.
- 4 Vie yrittäjyyskasvatuksen koulutusorganisaation strategiaan ja lukuvuosisuunnitelmiin.
- 5 Toimii esimerkkinä tehden aktiivisesti yhteistyötä yritysten, työelämän ja muiden oppilaitosten kanssa.

Kannustava opettaja ja muu henkilöstö

- 1 Rakentaa yrittävää kulttuuria kokeilemalla uusia yrittäjyyskasvatuksen malleja ja yhteistyömuotoja.
- 2 Osallistuu yrittäjyyskasvatuksen oppimisympäristöjen ja menetelmien kehittämiseen ja hyödyntää niitä opetuksessaan.
- 3 Hankkii ajantasaista tietoa työelämästä ja tarvittaessa päivittää yrittäjyyskasvatuksen osaamista.
- 4 Huolehtii positiivisesta ja kannustavasta ilmapiiristä.
- 5 Kannustaa oppijoita rakentamaan tavoitteellisesti omaa tulevaisuuttaan.
- 6 Tekee yhteistyötä yritysten, työelämän ja muiden oppilaitosten kanssa.

Motivoitunut oppija

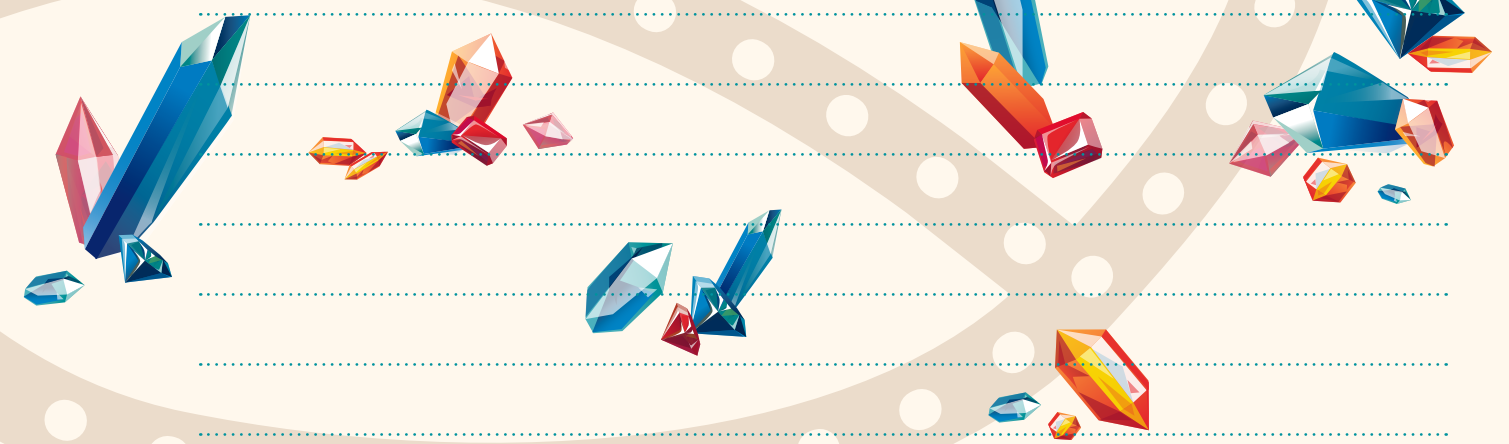
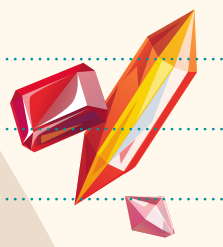
- 1 Kantaa vastuuta omasta oppimisesta ja osaamisen hankkimisesta, innostaa ja kannustaa kavereita yrittämään yhdessä.
- 2 Toimii aktiivisena tiimin, yhteisön ja yhteistyöverkoston jäsenenä.
- 3 Osallistuu yrittäjyyskasvatuksen oppimisympäristöjen kehittämiseen ja rakentaa positiivista ilmapiiriä.
- 4 Testaa ja kokeilee, rakentaa tavoitteellisesti omaa tulevaisuuttaan.

"Yrittäjyyskasvatuksessa verkostoyhteistyö on innostavaa: uudenlaisia oppimisen mahdollisuuksia syntyy luontevasti yli organisaatio- ja kouluasterajojen. BusinessOululle yrittäjyyskasvatuksen vahvistaminen on erittäin tärkeä osa elinkeinojen kehittämistä."

Helena Vikstedt, BusinessOulu

MINUN POLKUNI

Yrittäjyyskasvatuksen strategian ja toimintaohjelman toteutumista seurataan vuosittain Pohjois-Pohjanmaan liiton Koulutuksen ja tutkimuksen yhteistyöryhmässä.

Onnistumisen mittareita:

- 1 Oppijoiden yrittäjyys- ja työelämätaitojen lisääntyminen näkyy positiivisena kehityksenä nuorten työllistymistilastoissa sekä aloittavien yritysten määrän kasvuna.
- 2 Yrittäjyyden oppimisympäristöjen ja menetelmien käytöstä kerätään tietoa koulutusorganisaatioista vuosittain.
- 3 Yrittävän kulttuurin rakentaminen näkyy yhteistyön lisääntymisenä, positiivisina yrittäjyysuutisina mediassa ja opiskelijoiden yrittäjyysmyönteisyyden kasvuna.

Kiitos kaikille seututiimien työhön sekä tämän strategian ja toimintaohjelman laatimiseen osallistuneille!

Varhaiskasvatus, perusopetus ja lukiot

Alavieska
Haapajärvi
Haapavesi
Hailuoto
Hyrynsalmi
Ii
Kalajoki
Kempele
Kiiminki
Kuusamo
Kärsämäki
Liminka
Lumijoki
Merijärvi
Muhos
Nivala
Oulainen
Oulu
Posio
Pudasjärvi
Pyhäjoki
Pyhäjärvi
Raahe
Reisjärvi
Sievi
Siikajoki
Siikalatva
Taivalkoski
Tyrnävä
Utajärvi
Vaala
Ylivieska

Korkeakoulut

Centria-ammattikorkeakoulu Oy
Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy
Oulun ammattikorkeakoulu Oy
Oulun yliopisto

Opistot

Haapaveden opisto
Jokilaaksojen muusiikkiopisto
Kalajoen Kristillinen opisto
Kiiminkijoen opisto
Kuusamo -opisto
Oulun Diakoniaopisto
Oulun Konservatorio
Oulun Palvelualan opisto
Pohjola-opisto
PSK -Aikuisopisto
Raudaskylän kristillinen opisto
Reisjärven kristillinen opisto

Yhteistyötahot

BusinessOulu
Kerttu Saalasti Säätiö
Nivala–Haapajärven seutu – NIHAK ry
Ylivieskan seutukuntayhdistys ry

Elinkeino- ja kehittämissyhtiöt
Nuori Yrittäjyys ry
Oulun kauppakamari
Pohjois-Pohjanmaan ELY -keskus
Pohjois-Pohjanmaan kesäyliopisto
Pohjois-Pohjanmaan Koulutuksen ja tutkimuksen yhteistyöryhmä
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto
Pohjois-Pohjanmaan yrittäjät ry
Suomen 4H-liitto ry
Suomen ammattiliittojen keskusjärjestö SAK
Taloudellinen tiedotustoimisto TAT
Villinikkarit Oy
YES Pohjois-Pohjanmaa

Ammatillinen koulutus

Ammattiopisto Luovi
Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä
Kainuun ammattiopisto
Koillis-Suomen Aikuiskoulutus Oy
Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy
Oulun seudun koulutuskuntayhtymä
Pohto Oy
Raahen koulutuskuntayhtymä
Raahen Porvari- ja Kauppakoulu

Uusien työpaikkojen luominen vaatii aina pääomia ja edellyttää myös yrittäjärohkeutta. Yrittäjärohkeutta, sellaista kuin uudisasukkailla on ollut.”

Kerttu Saalasti

Villinikkarit

Oulu Capital
of Northern
Scandinavia

PYHÄJOELLA VIRTAA!

JEDU
Jokilaaksojen
koulutuskuntayhtymä

OSAO

OULUN AMMATTIKORKEAKOULU

YLIVIESKAN SEUTUKUNTA
Alavieska, Kalajoki, Merijärvi, Oulainen, Sievi, Ylivieska

Lisätietoa ja käytännön vinkkejä yrittäjyyskasvatukseen toteutukseen

www.minunpolkuni.fi

ISBN 978-952-62-1302-6

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto